

Het gebruik van antibiotica in de vleeskonijnensector in 2017

Januari 2019

Voorwoord

In de SDa rapportage “Het gebruik van antibiotica bij landbouwhuisdieren in 2017 - Trends, benchmarken bedrijven en dierenartsen” zijn voor de vleeskonijnensector voorlopige gebruikscijfers gepresenteerd. Oorzaak hiervan waren software-gerelateerde problemen die de overdracht van de antibiotica afleverregels tussen een grote dierenartsenpraktijk en het kwaliteitssysteem bemoeilijkten.

Deze problemen zijn verholpen en nieuwe gegevens zijn aangeleverd en geanalyseerd, waarvan de resultaten in deze notitie worden gepresenteerd.

De cijfers in deze rapportage hebben uitsluitend betrekking op konijnen gehouden voor voedselproductie en niet op konijnen gehouden als gezelschapsdier. Om hierin duidelijk onderscheid te maken, wordt de term “vleeskonijnen” gebruikt. Deze term omvat de gehele voedselproducerende konijnensector (inclusief opfokvoedsters).

Utrecht, januari 2019

Prof. dr. ir. D.J.J. Heederik
Voorzitter SDa-expertpanel

Colofon:

Leden van het SDa-expertpanel:

Mw. dr. I.M van Geijlswijk, ziekenhuisapotheker
Prof. dr. ir. D.J.J. Heederik, epidemioloog
Prof. dr. J.W. Mouton, arts-microbioloog
Prof. dr. J.A. Wagenaar, veterinaire microbioloog

Onderzoeksmedewerkers:

Mw. dr. J.H. Jacobs, epidemioloog
Ir. P. Sanders, data-analist

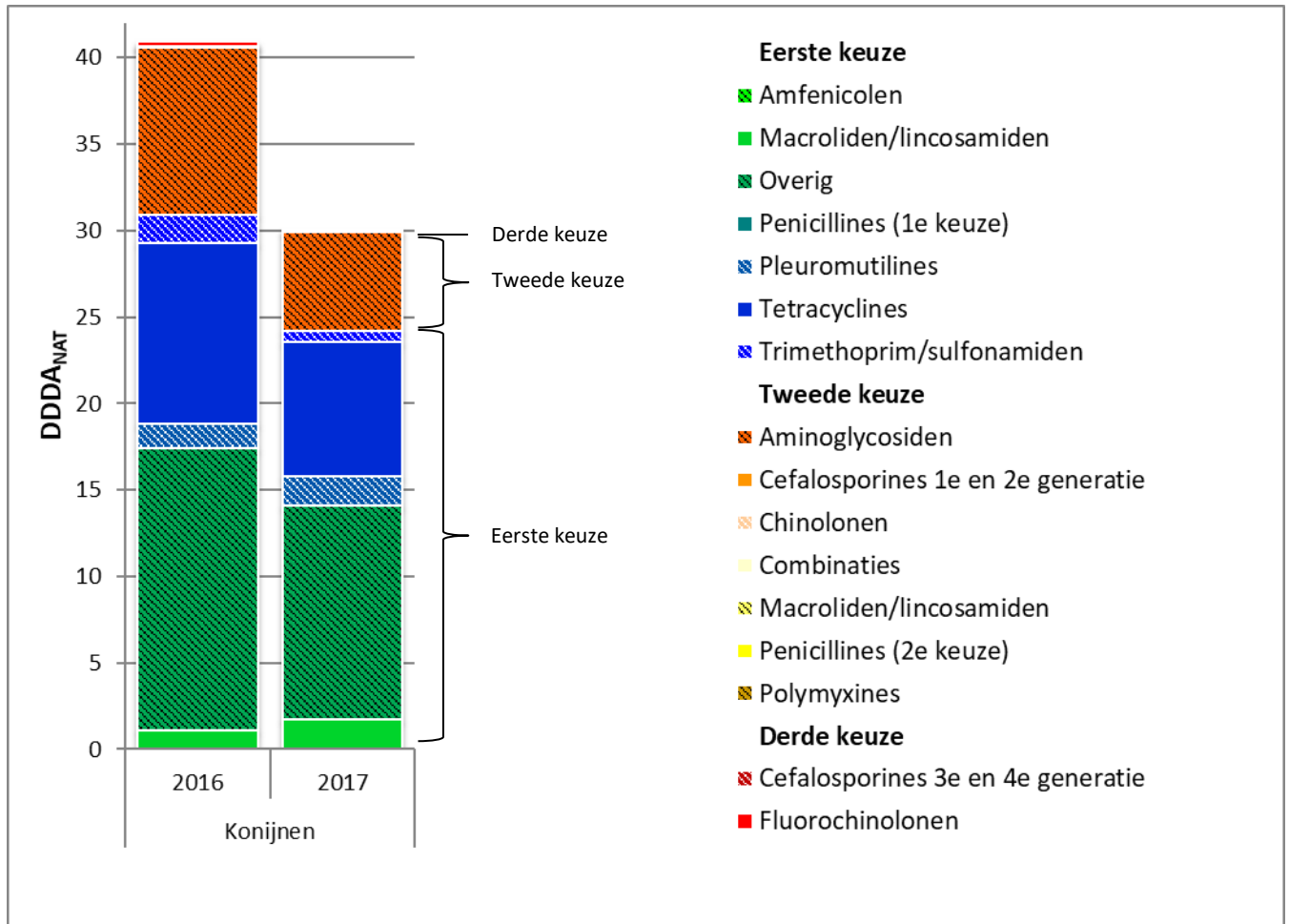
Antibioticumgebruik op sectorniveau (DDDA_{NAT}) in 2016 en 2017

Op basis van de aangeleverde afleverregels en het aantal dieren zoals gerapporteerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) kan de 'Defined Daily Doses Animal' voor de vleeskonijnensector worden berekend (DDDA_{NAT}). In 2016 is het antibioticumgebruik in de vleeskonijnensector voor het eerst gemonitord door de SDa. Het aantal kilogram dier is met 4,8% afgenomen ten opzichte van 2016 (948.137 kg in 2016; 903.000 kg in 2017). In diezelfde periode is de DDDA_{NAT} afgenomen met 26,5%. Er zijn echter aanwijzingen dat het gebruik in 2016 niet juist is. Analyse van verkoop en gebruik van het meest toegepaste specifieke diergeneesmiddel voor vleeskonijnen over 2016 en 2017 doet vermoeden dat het gebruik in 2016 overschat is. In 2017 is de discrepantie tussen gebruik bij de gemonitorde bedrijven en landelijk verkoop minimaal. Figuur 1 geeft het antibioticumgebruik van de verschillende farmacotherapeutische groepen weer. Het aandeel van de eerste keuze middelen is toegenomen, terwijl het aandeel van tweede en derde keuze middelen is afgenomen vergeleken met 2016. Het absolute gebruik van derde keuzemiddelen is bovendien meer dan gehalveerd en er is, in tegenstelling tot 2016, geen colistine gebruikt (tabel 1).

Tabel 1. DDDA_{NAT} in de vleeskonijnensector voor 2016 en 2017 voor verschillende farmacotherapeutische groepen

	2016	2017
Therapeutische groep		
eerste keuze	30,92	24,22
% eerste keuze van totaal	75,54%	80,55%
Amfenicolen	0,00	*
Macroliden/lincosamiden	1,07	1,74
Overig	16,37	12,36
Penicillines	*	*
Pleuromutilines	1,38	1,68
Tetracyclines	10,49	7,76
Trimethoprim/sulfonamiden	1,62	0,69
tweede keuze	9,76	5,73
% tweede keuze van totaal	23,84%	19,05%
Aminoglycosiden	9,66	5,73
Cefalosporines 1e en 2e generatie	*	*
Chinolonen	*	*
Combinaties	*	*
Macroliden/lincosamiden	0,01	*
Penicillines	*	*
Polymyxines	0,09	*
derde keuze	0,25	0,12
% derde keuze van totaal	0,62%	0,41%
Cefalosporines 3e en 4e generatie	*	*
Fluorochinolonen	0,25	0,12
Totaal	40,93	30,07

Figuur 1: DDDA_{NAT} voor de vleeskonijnensector voor 2016 en 2017 voor de verschillende farmacotherapeutische groepen

Trends in gebruik in de vleeskonijnensector

Het antibioticumgebruik in de vleeskonijnensector is voor het tweede opeenvolgende jaar gemonitord door de SDa. In 2011 is voor het eerst het antibioticumgebruik in de vleeskonijnensector berekend op basis van een vrijwillige monitoring. Hieraan hebben 31 bedrijven deelgenomen, er waren 70 bedrijven actief (Puister & Bergevoet, 2016). Op deze 31 bedrijven werd 76% van het totaal aantal voedsters in Nederland gehouden (Puister & Bergevoet, 2016). In 2011 was het gemiddeld aantal gerapporteerde dierdagdoseringen per bedrijf (DDDA_F) 166. Als de huidige informatie wordt vergeleken met de in het onderzoek van Puister & Bergevoet gemelde gebruiksgegevens, lijkt het antibioticumgebruik afgenomen met 84%. Deze daling moet met enige terughoudendheid worden geïnterpreteerd, omdat in 2011 sprake was van vrijwillige deelname aan het project hetgeen tot vertekeningen kan hebben geleid. Daarnaast kan de kwaliteit van de gegevens uit deze beginjaren van antibioticumregistratie niet worden beoordeeld en onduidelijk is of deze informatie aan de huidige kwaliteitscriteria van het expertpanel voldoet.

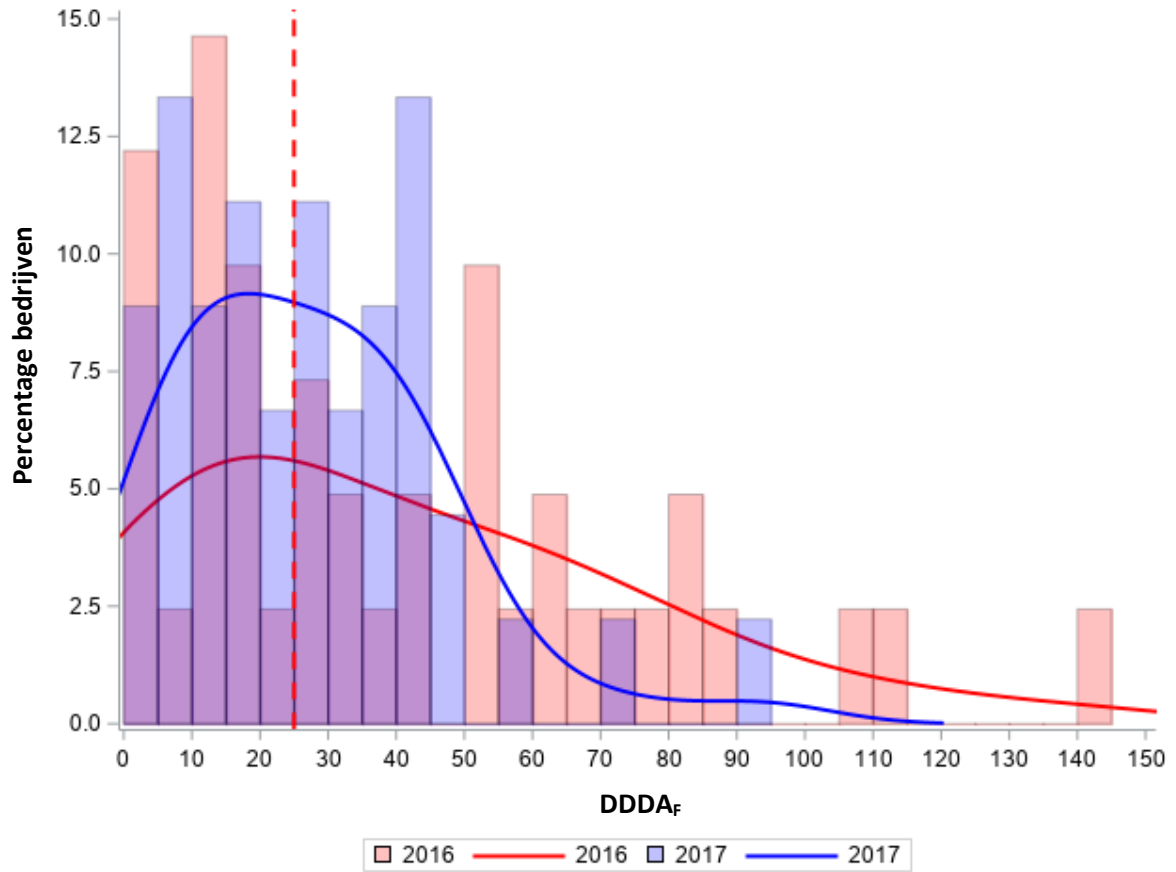
Overigens is de kwaliteit van de huidige informatie ook nog niet optimaal. In de aangeleverde gebruiksgegevens van 2017 waren zes bedrijven aanwezig zonder antibioticumgebruik. In overleg met de sector zijn deze bedrijven uit de analyse verwijderd. Deze bedrijven bleken niet meer te bestaan en de dieraantallen waren daarmee onjuist. Daarmee is de 84% verlaging in antibioticagebruik dus indicatief voor aanzienlijke veranderingen in het gebruik, maar moet niet als een exact cijfer worden geïnterpreteerd. Verder is van belang dat in 2011 bij meerdere bedrijven sprake was van extreem hooggebruik, waarmee bedoeld wordt dat de dieren meer dan 50% van het leven antibiotica gebruikten.

Het huidige niveau is beduidend lager dan het historische gebruik, maar is naar de mening van het expertpanel bij een aanzienlijk deel van de bedrijven relatief hoog. De verdeling van DDDA_F's in 2017 is smaller dan in 2016, echter blijven er aanzienlijke verschillen bestaan tussen bedrijven (zie tabel 2 en figuur 2). 50% van de bedrijven heeft een gebruik van 25 DDDA_F of minder. Echter, er zijn nog steeds bedrijven met een gebruik hoger dan 75 en zelfs 100 DDDA_F.

Tabel 2. Antibioticumgebruik in DDDA_F per vleeskonijnenbedrijf voor 2016 en 2017

Jaar	N	Gemiddelde	Mediaan	P75	P90
2016	41	40,9	31,8	60,3	84,4
2017	45	27,3	25,6	39,3	48,6

Figuur 2. De DDDA_F-verdelingen van 2016 en 2017 voor vleeskonijnenbedrijven

Conclusie

Het antibioticumgebruik in de vleeskonijnensector is afgelopen jaren aanzienlijk gedaald. Vergeleken met 2016, het eerste jaar waarin het gebruik werd gemonitord door SDA, is het gebruik in $DDDA_{NAT}$ met 26,5% gedaald. Echter, een deel van de bedrijven heeft nog een hoog- tot zeer hoog gebruik. Het expertpanel stelt voor om voor de vleeskonijnensector nog geen benchmarkwaarden vast te stellen. In overleg tussen expertpanel en de sector is afgesproken dat de sector de mogelijkheden gaat onderzoeken tot het uitvoeren van een 'Kritische succesfactoren-studie' en de mogelijkheden gaat bespreken met het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Het expertpanel ondersteunt een dergelijk initiatief gezien de uitkomsten van dergelijke studies in de andere diersectoren, waarbij handelingsperspectief is geboden tot een verdere reductie in het antibioticumgebruik. Het expertpanel zal de stand van zaken met betrekking tot het uitvoeren van de 'Kritische succesfactoren-studie' en de noodzaak voor het afleiden van benchmarkwaarden in de rapportage over 2018, die voor de zomer van 2019 zal verschijnen, evalueren.

Referenties

Puister & Bergevoet (2016). Antibioticagebruik in de konijnenhouderij 55% gedaald 2011-2015. Rapportage van Wageningen Economic Research (voorheen LEI), december 2016.